

bilo patrijarhovo posestvo, ki je tamošnje sodstvo navadno Devincem prepuščal. Ime Vipava se čita prvič (kolikor je do sedaj znano) l. 1154., ko je grofica Jadviga Arco-Bogen darovala 5 kmetov pri Vipavi (v Ložu?) vetrinjskemu samostanu. Med pričami se čita tudi neki »Wlwinus de Wippach«. ¹⁾ Takó iz omenjene zgodovine ničesar ne zvemo o prizadevanji in bojih goriških grofov, da bi Vipavo patrijarhom oteli. Molči se tudi popolnoma o nastojanji avstrijskih vojvod, Vipavo za sé predobiti (1351—1365). Patrijarh Nikolaj je bil l. 1351 prisiljen podeliti »gorenji in dolnji grad v Vipavi« vojvodi Albrehtu II. in njegovim sinovom.

Celó neverjetno je, kakó se more v knjigo taka pomota vriniti, kakor citat str. 159. »de rebus Mose«, namesto: »*Rerum moscoviticarum commentario*«. Strašanski so tudi tiskarski pogreški (ali kaj) na str. 261.: Copine (Copiae), Vicerius (Vicarius), Sedes (Sedis), kapitalirati (kapitalirati, str. 204), ali pa Petazzi mesto Petazzi (Kočevsko gl. str. 55.). Sploh je str. 201. menda najnesrečnejša v celi knjigi, sicer polna fantazije, pa tudi polna pregreškov proti logiki, zgodovini (n. pr. »Benečani Vipavski!«) in slovnicí (»Turci zmorej«, namesto premagajo). Tudi je nerazumno, kako je mogoče, da je kdaj »goriški notar sodil« (str. 202). Cerkev vrhpoljska pač ni v gotiškem zlogu sezidana (str. 147). Sploh je v obeh knjigah mnogo bodečih slovniških napak (zamenjuje se n. pr. vedno *ipak* in *itak*). Ali ima dolenski »Rog« (Hornwald res *roge*, da ga spisatelji imenujejo »Rogato gorovje« (Koč. gl. str. 7)??

S. R.

Nekaj iz ostaline Prešérnove. V svesti si, da nam je vse sveto, kar nas spominja na ljubljenca našega, dosléj največjega pesnika Prešérna, pisal je č. g. Gregor *Einspieler*, deželni poslanec in župnik v Podkloštru, naborjetskemu župniku, č. g. *Lobeju*, ker je bil zvédel, da hrani ta gospod neko posodo za kavo, ki je bila nekda svojína našega pesnika. Na to pismo je dobil č. g. *Einspieler* nastopni odgovor:

»Lieber Freund!

Endlich komme ich dazu, Deinen Wunsch wegen des Dichter Preschern'schen Service zu erfüllen.

Die Schwester des Dichters lebte als Häuserin mehrere Jahre bei ihrem Bruder Juri Preschern, pensionirtem Pfarrer in Wolfsbach bei Malborgeth. Sie erzählte mir, ihr Bruder, der Dichter Preschern, habe von der Stadt Krainburg ein Service einst erhalten.

Nach dem Tode des sehr prosaischen Pfarrers Juri erwarb ich mir, was noch zu haben war, und sende es Dir mit Vergnügen.

Pfarrer Preschern starb im October 1868, ich war als Nachbar bei der Beerdigung

Filipp Lobe, Pfarrer.

Jako zanimivo bi bilo védeti, ali je mesto Kranj res podarilo kaj takega Prešérnu, in o kateri priliki se je to zgodilo. Č. g. *Einspieler* hrani od te posode dva vrčka, jednega za kavo, drugega za mleko, in jedno cukrenico. Ako se dokaže, da je bilo to res nekda svojína Prešérnova, hranile naj bi se navedene reči v ljubljanskem muzeji, kateremu jih č. g. *Einspieler* rad prepušča.

Rodoljubi v Kranji naj torej blagovolijo o tej stvári pozvedovati ter objaviti, kar bodo zvédeli.

Jos Lendovšek.

Orgeljski odmevi. Zbirka prediger in poiger za orglje ali harmonij. Za uporabo v cerkvi, šoli in na domu. Zložil in visokorodnemu gospoú Antonu Klodiču, vit. Sabladorskemu, c. kr. dež. šolskemu nadzorniku, i. t. d. udano poklonil *Danilo Fajgelj* Op. 40. Cena 1 gld. Založil Fran Govekar, nadučitelj. V Ljubljani natisnili Blaznikovi nasled-

¹⁾ Zahn, o. c. pg. 80. —

niki. 1889. – Tako je naslov lčno avtografovanemu, 70 stranij vélike osmerke broječemu zvezku prediger in poiger za orglje, katere je sestavil neumorno delavni naš skladatelj Res krasno delo po vsebini, kakor zunanjosti je razvrščeno v štiri dele. V prvem delu nahajamo 40 kratkih prediger v avtentičnih, starocerkvenih tonih, kakor v doričnem, frigičnem, lidičnem in miksolidičnem tonu. Čuditi se moremo, kakó je gospod skladatelj umel dati predigram te vrste toliko jasen in melodičen kolorit — V drugem delu se nahajajo predigre v vseh dur-tonovskih načinih. V tretjem pa predigre v vseh moll-tonovskih načinih. Četrty del zavzema pa poigre – postludije za polne orglje s pedalom. Pazno spremljamo raznovrstne skladbe g. Fajgeljua, in priznati moramo resnico besedij velicega glasbenika in skladatelja (g. A. F.), ki se je tako-le izrazil: »Alle Compositionen von Fajgelj bekunden eine tiefe musikalische Bildung, sowohl in der Harmonie, als auch in der Compositionslehre; nicht minder einen guten, echt künstlerisch geläuterten Geschmack, welche denselben besonders in der Kirchenmusik glücklich leitet.« Ako je res, da so orglje kralj glasbenih instrumentov, čuditi se je, kako malo se pri nas glasba za orglje neguje. Ne mogli bi omeniti niti jednega dela te vrste, ako bi jih ne bil g. F. že šest spisal. Vsi so našli pri glasbenih strokovnjakih pohvalo in občno priznanje. Znani glasbeni profesor je o jednem teh del pisal nastopno: »Alle Stücke in diesem Hefte sind recht brauchbar; einige darunter aber sind von ergreifender Schönheit und weisen eine Leichtigkeit der thematischen Durchführung auf, die man nur beim Grossmeister Bach zu finden gewohnt ist«. — Po tako veljavnih izjavah smeli bi skoro trditi, da je Fajgelj prvi slovenski kontrapunktist in da ume za orglje pisati bolje, nego naši navadni skladatelji. Zatorej radi priznavamo, da se mu je delo 40. še bolje posrečilo, osobito zató, ker se je skladatelj trudil združevati umetnost in lepoto z lahkoto. O predigrah v starocerkvenih tonih smo se že izjavili; omeniti nam je še izvrstno izvedenih postludijev. Vsi, brez izjeme imajo veličasten značaj; v nekaterih pa akordske vrste kar jubilirajo, a vse brez posvetnosti in sentimentalnosti

Vse igre so lahko izvršive in velike vrednosti za študije mnogovrstnih glasbenih oblik, tehnične in tematične izpeljave, kar vse je svojstvo Fajgeljuu, ki je zajedno tudi velik organist v praksi.

Zatorej naj si nobeden glasbenik ne pozabi in prilike ne zamudi, omisliti si veljavno to glasbeno delo, katero je v čast gospodu skladatelju, kakor g. založniku. Izvrstnosti in mnogovrstnosti je toliko (180 komadov), da bode zbirko vsak zadovoljno položil iz rok. Dobiva se zvezek za en gld. pri založniku gospodu Fran Govekarji, nadučitelji v Šiški, in pri Blaznikovih naslednikih v Ljubljani.

Ruska književnost. „Istoričeskij věstnik“ meseca majnika donaša L. Pavlenkovega statistični pregled o knjigah in časopisih, natisnjenih na Ruskem leta 1888. Tiskali so vsega tega leta na Ruskem (izven Finladije) 7427 spisov in to v 20,103.372 iztiskih. Med temi je ruskih 5318 spisov v 17,395.050 eksemplarih, 2109 spisov v 5,708.222 eksemplarih pa neruskih. Med zadnjimi je poljskih 716 spisov (1,888.631 eks.), hebrejskih 343 (1,004.692 eks.), nemških 311 (514.149 eks.), lotških 217 (707.050 eksemp.), estniških 178 (794.850 eks.) in še nekaj v drugih jezikih. — Med ruskimi je 629 slovarjev in iskalnikov o raznih strokah (3,877.592 eks.), 521 učnih knjig (3,691.838 eks.), 720 bogoslovnih (3,334.182 eks.), 838 leposlovnih (1,953.818 eks.), 445 medicinskih (446.985 eks.), 256 zgodovinskih (288.023 eks.), pravnih 176 (248.706 eks.), kmetijskih 173 (214.819 eks.), vojaških 159 (211.944 eks.), literarno-zgodovinskih 155 (178.623 eks.), za deco 150 (545.662 eks.), zemljepisnih 144 (141.062 eks.), národnih 142 (821.800 eks.), politično-gospodarstvenih 115 (65.341 eks.), tehnologiških 101 (84.088 eks.), prirodznanskih 93 (109.240 eks.), o vzgoji 60 (64.818 eks.), o zgodovini umetnosti 52 (43.417